

Leidraad Mondzorg Corona

Versie 4.0.

Laatste update 29-6-2020.

Commissie Leidraad Mondzorg Corona

Wijzigingen versie 3.2 => versie 4.0:

- De nieuwe **Werkinstructie Spoedzorg COVID-19 in de Tandartspraktijk** versie 4.0 (29.03.2020) vervangt de oude **Werkinstructie Coronacentrum Acute Mondzorg** (CAM versie 3.1 d.d. 25.03.2020) waardoor het mogelijk wordt spoedzorg voor COVID (verdachte) patiënten in de reguliere tandartspraktijk te verlenen.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Patiëntengroepen	4
Triage patiëntengroepen.....	4
Definities spoed en noodzakelijke niet-reguliere mondzorg	6
Triage vragen	6
Flowchart.....	6
Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM).....	7
Aanvullende maatregelen hygiëne mondzorgpraktijk voor zorgverlening aan Patiëntengroep A.	7
Testbeleid en inzetbaarheid van medewerkers	9
Kwetsbare medewerker	9
Tot slot	10
<i>Appendix 1: Stroomdiagram</i>	11

Inleiding

De mondzorg levert een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van leven van haar patiënten [PubMed ID [28581891](#), [21050499](#)] en moet problemen voorkomen die de algemene gezondheid van de patiënten kunnen aantasten. Het is daarom van belang dat mondzorgpraktijken zoveel als mogelijk onafhankelijk van de mate van aanwezigheid van het SARS CoV-2 virus in staat zijn reguliere mondzorg te verlenen, waarbij de kans op transmissie zo klein mogelijk is. Het gaat daarbij om zorg voor patiënten die geen symptomen vertonen van een (mogelijke) COVID-19 infectie, maar ook indien gewenst spoedzorgverlening aan COVID-19 en/of COVID-19 verdachte patiënten. Dit alles dient op een verantwoorde manier voor patiënt en het behandelteam te gebeuren. Deze leidraad biedt instructies om verantwoorde zorg te verlenen.

Verspreiding van het SARS-CoV-2 virus kan (onder andere) door middel van een aerosol gebeuren. Verspreiding door middel van aerosol treedt op bij bepaalde handelingen in de mondzorgpraktijk en daarom is het advies om op dit moment reguliere patiëntenzorg aan te bieden op basis van triage. Triage is een manier om zorg te organiseren. In de kern betekent triage dat in een kort tijdsbestek op basis van beperkte gegevens een beslissing wordt genomen over hoe een patiënt beoordeeld/behandeld dient te worden. In het kader van deze leidraad gebruiken we het woord triage voor selectie aan de poort om een goed onderscheid te maken tussen patiënten besmet met COVID-19 en / of ernstig verdacht zijn, en patiënten die geen COVID-19 hebben.

Uitgangspunten:

- Mondzorg valt in het zorgdomein, deze leidraad heeft als doel verantwoord mondzorg te kunnen leveren afgestemd met de huidige verruimende maatregelen die door de overheid zijn afgekondigd;
- Patiënten kunnen altijd mondzorg krijgen, ook als zij tot een risicogroep behoren of symptomen hebben die passen bij een COVID-19-infectie;
- Patiënten met [symptomen](#) passend bij een COVID-19-infectie*, personen met een bewezen COVID-19 infectie, of die [een gezinslid/huishoudcontact](#) hebben met symptomen van of bewezen COVID-19, worden voor spoedeisende mondzorg uitsluitend behandeld in tandartspraktijken die kunnen voldoen aan de eisen van de Werkinstructie 'Spoedzorg COVID-19 in de Tandartspraktijk'.
- Iedereen werkzaam in een mondzorgpraktijk met symptomen passend bij een COVID-19-infectie laat zich direct [testen](#). Totdat de testuitslag bekend is blijft de medewerker thuis (zie ook [testbeleid en inzetbaarheid van medewerkers](#)).
- Iedereen werkzaam in een mondzorgpraktijk mag werken, zie ook [aandachtspunten rondom kwetsbare medewerkers](#).
- De [Richtlijn Infectiepreventie in Mondzorgpraktijken](#) is bij iedereen werkzaam in de mondzorgpraktijk bekend en deze wordt stringent nageleefd;
- Er zijn voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen voor handen.

Patiëntengroepen

In deze leidraad is onderscheid gemaakt tussen twee groepen:

Groep A:

- Personen (minimaal 24 uur) zonder symptomen passend bij COVID-19*
- Personen met bewezen COVID-19 die nadien ten minste 2 weken klachtenvrij zijn**

Groep B:

- Personen met (de afgelopen 24 uur) symptomen passend bij COVID-19* of gezinsleden (alle huishoudcontacten) met symptomen passend bij COVID-19
- Personen met bewezen COVID-19 of personen in thuisisolatie
- Gezinsleden (huishoudcontacten) van personen met bewezen COVID-19: zie: [Informatie voor huisgenoten van positief geteste COVID-19-patiënt](#)
- Personen met een verhoogde kans op infectie***

* Als symptomen bij (mogelijk) COVID-19 worden beschouwd: Verkoudheidsklachten, zoals neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn EN/OF (licht) hoesten EN/OF plotseling verlies van reuk- en/of smaakvermogen (zonder neusverstopping) EN/OF kortademigheid/benauwdheid EN/OF verhoging óf koorts boven de 38°C.

** Gezien het specifieke werkgebied geldt voor patiëntgroep A, in tegenstelling tot het RIVM-advies van 24 uur, een strengere classificatie van klachtenvrij aangezien na het verdwijnen van de klachten het virus met PCR nog aantoonbaar kan blijven in de keel (7-14 dagen).

*** Personen van 18 jaar of ouder met een verstandelijke handicap die in een instelling wonen en personen woonachtig in een verpleeghuis hebben een verhoogd risico om geïnfecteerd te zijn. Zie voor deze specifieke groep het Addendum 'Triage Bijzondere Doelgroep'.

Triage patiëntengroepen

In onderstaande tabel wordt aangegeven welke zorg geboden kan worden aan welke patiëntengroep met dien verstande dat in de mondzorgpraktijk:

- de [Richtlijn Infectiepreventie in Mondzorgpraktijken](#) stringent wordt nageleefd;
- voor [patiëntengroep A](#) de [aanvullende maatregelen hygiëne uit deze leidraad](#) van kracht zijn;
- voor patiëntengroep B wordt voldaan aan de eisen uit de Werkinstructie 'Spoedzorg COVID-19 in de Tandartspraktijk';
- de zorgverlening aan patiëntengroep A geheel gescheiden (tijd en plaats) kan worden georganiseerd ten opzichte van de zorgverlening aan patiëntengroep B.

Patiëntengroep	Groep A	Groep B
Type zorg	<ul style="list-style-type: none"> • Personen (minimaal 24 uur) zonder symptomen passend bij COVID-19 • Personen met bewezen COVID-19 die nadien ten minste 2 weken klachtenvrij zijn 	<ul style="list-style-type: none"> • Personen met (de afgelopen 24 uur) symptomen passend bij COVID-19 of gezinsleden (alle huishoudcontacten) met symptomen passend bij COVID-19 • Personen met bewezen COVID-19 of personen in thuisisolatie • Gezinsleden (huishoudcontacten) van personen met bewezen COVID-19 • Personen met een verhoogde kans op infectie⁺
Reguliere zorg in Mondzorgpraktijk	mogelijk	niet
Zorg zoveel mogelijk uitstellen	n.v.t.	wel
Noodzakelijke, niet-reguliere zorg in Mondzorgpraktijk	wel	niet
Spoedzorg in Mondzorgpraktijk	wel	mogelijk ‡

⁺ De mondzorg aan deze groep vindt voornamelijk plaats intramuraal binnen de zorginstelling of verpleeghuis of kan door de zorginstelling of verpleeghuis worden uitbesteed aan een daartoe geëquipeerd centrum voor bijzondere tandheelkunde. Mondzorg kan aan deze groep patiënten verantwoord geleverd worden met inachtneming van aanvullende maatregelen (zie hiervoor het Addendum 'Triage Bijzondere Doelgroep'.)

‡ Deze zorg kan alleen worden uitgevoerd in tandartspraktijken die voldoen aan de eisen van de Werkinstructie 'Spoedzorg COVID-19 in de Tandartspraktijk'.

Definitie spoed en noodzakelijke niet-reguliere mondzorg

(conform [ANT](#) & [KNMT](#) formulering)

Spoedbehandelingen (ook 's avonds, 's nachts en het weekend)

- Bloeding / nabloedingen na een behandeling.
- Acute, heftige pijn.
- Gecompliceerde kroonfracturen met pulpa expositie.
- Mogelijk levensbedreigende ontstekingen.
- Dento-alveolair trauma waar repositie of replantatie noodzakelijk is.

Noodzakelijke, niet-reguliere mondzorg

- Pijn (bijv. endodontische klachten / pulpitis).
- Uitgevallen of afgebroken restauraties.
- Afgebroken gebitselementen.
- Prothese problemen.
- Ernstige parodontale infecties.
- Alveolitis.
- Scherpe randen, die pijn en/of beschadiging van tong- of wangslimvlies tot gevolg hebben.
- Noodzakelijke nazorg / complicaties na eerdere dento-alveolaire chirurgie (o.a. implantatie, flapoperaties).
- Blaar die niet geneest (orale pathologie).
- Focus vrijmaken.

Triage vragen

Bepaal door het stellen van de vragen tot welke groep de patiënt behoort en documenteer dit.

- Heeft u nu of in de afgelopen 24 uur één of meerdere van de volgende symptomen die passen bij corona: verkoudheidsklachten (zoals neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn), hoesten, verhoging of koorts (meer dan 38°C), kortademigheid of benauwdheid of reuk- en/of smaakverlies?
- Heeft u op dit moment een huisgenoot met koorts of benauwdheidsklachten?
- Heeft u nu corona of bent u genezen van corona korter dan 2 weken geleden?
- Heeft u nu huisgenoten/gezinsleden met corona en heeft u in de afgelopen 2 weken contact met hem/haar gehad terwijl hij/zij nog klachten had?
- Bent u in thuisisolatie (verplichte quarantaine, vanwege direct contact met iemand waarbij het coronavirus is vastgesteld)?
- Woont u in een verpleeghuis of instelling voor mensen met een verstandelijke beperking?
- Controlevraag: Bent u verder gezond en voelt u zich momenteel gezond?

Flowchart

Om de triage op eenduidige en eenvoudige wijze te visualiseren is een flowchart beschikbaar (zie *appendix 1*).

Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

Als aanvulling op de in de [Richtlijn Infectiepreventie in mondzorgpraktijken](#) te nemen maatregelen bij 'Persoonlijke hygiëne en beschermingsmiddelen' geldt bij patiëntencontact met een afstand kleiner dan 1,5 meter dat de PBM dient te bestaan uit:

- Chirurgisch mondneusmasker type II/R, of
- Chirurgisch mondneusmasker type II + gezichtsscherm (faceshield)

Vervang mondneusmasker na elke patiënt*

* Op dit moment adviseert het RIVM 'door de schaarste van maskers dat verlengd gebruik (dus niet tussentijds afdoen) tussen meerdere cliënten mogelijk is totdat de ademweerstand te hoog wordt of totdat het masker te nat is geworden'. Vanwege de karakteristieken van de mondzorg en conform de [Richtlijn Infectiepreventie in Mondzorgpraktijken](#) acht de commissie het noodzakelijk het gebruik van een chirurgisch mondneusmasker te beperken tot gebruik per patiënt. Alleen voor families waarvan gezinsleden direct achter elkaar gezien worden voor uitsluitend een PMO, kan één en hetzelfde chirurgisch mondneusmasker gebruikt worden (zonder deze aan te raken of af te doen).

Ter verduidelijking: de [Richtlijn Infectiepreventie in Mondzorgpraktijken](#) spreekt over mondneusmaskers (NEN 14683). Deze norm maakt onderscheid in type I (voor de patiënt) en II (voor zorgverlener), type II bestaat ook in een versie die spatbescherming biedt, dan is de letter R toegevoegd.

N.B. FFP-2-maskers zijn voorbehouden aan behandeling van patiëntengroep B met symptomen van COVID-19 of bewezen COVID-19 zoals staat beschreven in de Werkinstructie 'Spoedzorg COVID-19 in de Tandartspraktijk'.

Aanvullende maatregelen hygiëne mondzorgpraktijk voor zorgverlening aan Patiëntengroep A.

Verblijf patiënten in de praktijk

- Laat patiënten zoveel mogelijk alleen komen, zonder onnodige begeleiding.
- Houd minimaal 1,5 meter afstand van elkaar, ook in de wachtruimte. Als dit niet mogelijk is, voer actief deurbeleid.
- Laat iedereen die de mondzorgpraktijk betreedt (mondzorgprofessionals en patiënten en eventuele andere personen) bij binnenkomst de handen reinigen door te wassen met water en zeep of desinfecteren met handalcohol.
- Geef geen handen.
- Voorkom dat patiënten (of evt. begeleider) onnodig deurkrukken, tafeloppervlakken, stoelen etc. aanraken.

Wachtruimte

- Laat de patiënt (en de evt. begeleider) zo kort mogelijk verblijven in wachtruimte.
- Bied mogelijkheid tot (bij voorkeur handsfree) handdesinfectie aan na binnenkomst.
- Stel papieren tissues (te pakken zonder iets aan te raken) en open of met de voet te bedienen afvalbak met zak beschikbaar.
- Maak regelmatig (minimaal één keer per dag) de stoelen, leuningen, overige deurklinken, koffie-/watervoorziening, speelgoed en tafels in de wachtkamers en het toilet schoon.
- Verwijder tijdschriften en folders.
- Plaats wachtruimtestoelen minimaal 1,5 meter uit elkaar. De stoelen moeten makkelijk te reinigen en te desinfecteren zijn.

Balie

- Geef aan wat 1,5 meter is (bijvoorbeeld door een streep voor de balie).
- Ontdoe de balie van zaken die niet strikt noodzakelijk zijn (folders, samples en dergelijke).
- Handel alle administratieve zaken zoveel mogelijk digitaal af (bijv. recept, verwijzing, factuur, eventuele brief voor behandelend mondzorgprofessional).
- Laat contactloos betalen, anders toetsen betaalautomaat na een transactie reinigen en desinfecteren.

Kantine

- Houd 1,5 meter afstand tot elkaar.
- Indien niet mogelijk, pas het pauzeschema aan.

Behandelkamer

- Ontdoe de ruimte van zaken die niet strikt noodzakelijk zijn (ruim spullen die niet gebruikt worden op).
- Verleen slechts één patiënt (en evt. begeleider) tegelijkertijd toegang tot de behandelruimte.
- Zorg voor makkelijk reinigbare oppervlakken in de behandelruimte waar sprake kan zijn van aerosol. Desinfecteer liggende oppervlakken in de behandelkamer met alcohol 80%. Indien er sprake is van zichtbare verontreiniging, reinig dit dan voorafgaand aan desinfectie.

Behandeling

- Overweeg voor behandeling waarbij aerosol kan optreden de patiënt 1 minuut te laten spoelen met 1% waterstofperoxide (verdun hiervoor een 3% H₂O₂ oplossing met water).*
- Gebruik zo veel mogelijk rubberdam bij aerosol producerende handelingen.
- Bij aerosol producerende handelingen zorgvuldig afzuigen met grote nevelzuiger.

Reiniging en desinfectie van de behandelkamer

- Verwijder, wanneer zichtbare vervuiling aanwezig is op oppervlakken, deze eerst met een klamvochtige (water) disposable microvezeldoek of een disposable doek met water en zeep.
- Desinfecteer alle aanwezige medische hulpmiddelen die niet bestand zijn tegen de thermodesinfector met alcohol 80%. Wanneer er zichtbare vervuiling aanwezig is op de hulpmiddelen moet dit eerst worden verwijderd met een klamvochtige (water) disposable microvezeldoek of een disposable doek met water en zeep. Wanneer een medisch hulpmiddel (of delen hiervan) niet bestand is tegen alcohol moeten reinigings- en desinfectiedoekjes voor kwetsbare oppervlaktes worden gebruikt. Voorbeelden hiervan zijn beeldschermen of rubberen onderdelen van medische apparatuur.
- Gooi de disposable doeken na eenmalig gebruik weg.
- Zorg ervoor dat een te desinfecteren oppervlak/voorwerp droog is, voordat dit wordt gedesinfecteerd. Het desinfectiemiddel is dan optimaal werkzaam.
- Werk zoveel mogelijk met disposable schoonmaakmaterialen.

* In de voorbereiding van deze leidraad is uit divers literatuuronderzoek gebleken dat voorspoelen met een antibacterieel spoelmiddel helpt om de bacteriële druk in een aerosol te verlagen. In de leidraad is ervoor gekozen om te spoelen met H₂O₂. Dit is een advies op basis van afgeleide informatie omdat het SARS-CoV-2 virus niet gevoelig is voor antibacteriële middelen maar wel voor 1% H₂O₂.

Testbeleid en inzetbaarheid van medewerkers

Sinds 1 juni 2020 geldt dat iedereen in Nederland met symptomen passend bij een COVID-19 infectie zich kan laten testen. Het is van groot belang dat zorgmedewerkers zich bij klachten direct laten testen. Totdat de testuitslag bekend is blijft de medewerker thuis.

Als de testuitslag bekend is:

- Indien de **test negatief** is, mag een zorgmedewerker met milde klachten (in ieder geval geen koorts) weer aan het werk met algemene hygiënemaatregelen.
- Indien de **test positief** is, volgt bron-en contactopsporing door de GGD. Iedereen in het huishouden blijft tot 2 weken na het laatste contact thuis. De positief geteste zorgmedewerker blijft thuis tot minimaal 7 dagen na de start van de symptomen¹ EN 48 uur koortsvrij² EN ten minste 24 uur symptoomvrij³.
 1. *Start symptomen = ook wel de eerste ziektedag. Indien deze niet bekend is kan de datum van de monsterafname genomen worden.*
 2. *Koortsvrij = temperatuur onder de 38 graden, zonder koortsremmende medicatie.*
 3. *Symptoomvrij van COVID-19 = geen koorts, geen diarree, geen spierpijn, geen keelpijn, geen benauwdheid, geen neusverkoudheid. Symptomen zoals door patiënt en/of behandelaar herkenbaar bij hooikoorts, astma, chronische hoest om andere redenen vallen niet onder symptomen van COVID-19. Moeheid, anosmie, dysgeusie en postvirale hoest spelen geen rol bij de definitie van symptoomvrij. Deze klachten kunnen een paar dagen tot weken langer aanhouden, zoals bekend is bij andere virale verwekkers, zonder dat nog sprake is van besmettelijkheid.*

Indien een medewerker van een mondzorgpraktijk een huisgenoot is van een positief geteste COVID-19 patiënt dan zal deze 14 dagen thuis in quarantaine moeten gaan. Indien deze medewerker zelf geen klachten heeft, kan in uitzonderingsgevallen met toestemming van de GGD en na overleg met de bedrijfsarts, alsnog gewerkt worden.

[Zie ook testbeleid en inzet zorgmedewerkers.](#)

Kwetsbare medewerker

- Alle medewerkers van een mondzorgpraktijk vallen onder zorg en daarmee in de categorie 'cruciale beroepen'. Voor deze medewerkers is [informatie van de Rijksoverheid](#) beschikbaar, zie ook de [kwetsbare medewerker](#).

Tot slot

De commissie beoogt met deze leidraad een werkbare oplossing te geven om de zorgplicht van de beroepsbeoefenaars vorm te kunnen geven. Dit ten einde de mondzorg gefaseerd en verantwoord te continueren en optimale reguliere zorg weer aan te bieden.

De leidraad is gebaseerd op triage waarbij ervan uit wordt gegaan dat hiermee veilig werken binnen de mondzorg wordt gewaarborgd. In het belang van de volksgezondheid, is de commissie van mening dat het steekproefsgewijs monitoren belangrijk is om deze 'aannee' te verifiëren.

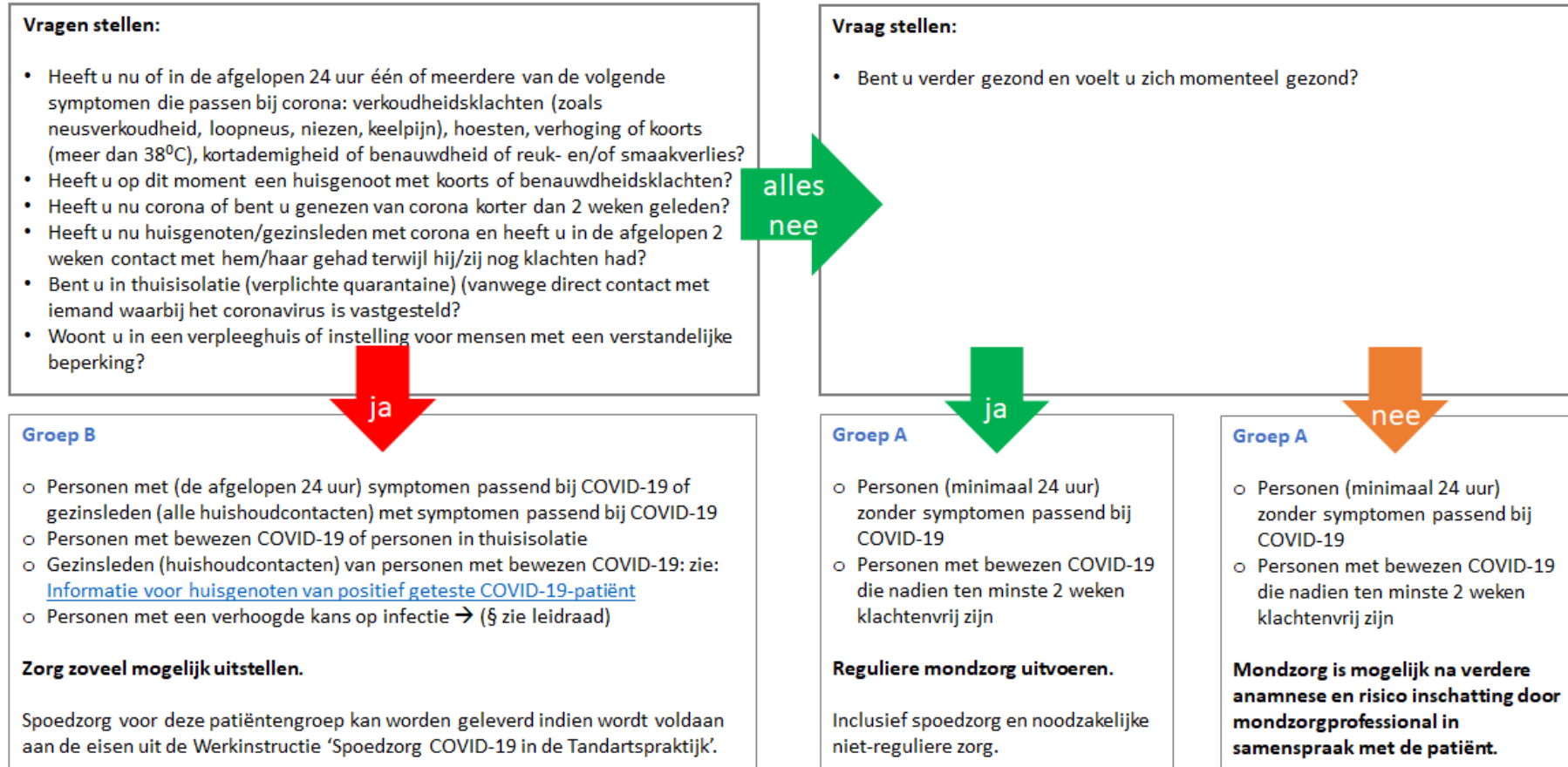
Mondzorgprofessionals kunnen op basis van hun professionele autonomie in het belang van de patiënt afwijken van deze leidraad. Wanneer afgeweken wordt, dient ook dit zorgvuldig beargumenteerd en vastgelegd te worden in het patiëntendossier.

De commissie adviseert - in het bijzonder de tandartsen - de spoedzorg aan Patiëntengroep B zo te organiseren dat deze wordt beperkt tot een aantal tandartspraktijken. Hierbij valt te denken aan het onderling afspraken maken op lokaal niveau, bijvoorbeeld gezamenlijk (intercollegiaal) binnen een spoeddienstkring. Hierdoor worden fluctuaties in de zorgvraag doelmatiger verdeeld over de praktijken voor wat betreft materialen en middelen. Tevens adviseert de commissie de mondzorgkoepels een hulplijn in te stellen.

De commissie verzoekt de mondzorgkoepels de verschillende versies van de leidraad verantwoord te archiveren.

Appendix 1: Stroomdiagram

Triageschema van patiënten in de mondzorgpraktijk een flowchart om dit op eenduidige en eenvoudige wijze te visualiseren

De mondzorg valt binnen het zorgdomein en heeft conform de professionele standaard de verantwoordelijkheid voor optimale mondgezondheid van haar patiënten.
Deze leidraad heeft als doel om ten tijde van de COVID-19 uitbraak deze zorg zo goed en veilig mogelijk uit te voeren binnen de huidige omstandigheden.